Magyar Kir. Állami Könyvtár Budapest, V., Múzeum körút 1—3. Tanácsk
aszkizem: 94

Miklós-napi ünnepségek

A máramarossziget tüzharcosok műsoros Miklós-ünnepélyt rendeztek a Katolikus Körben. Az ünnepi beszédet Jurka Flavius főispán mondotta.

— Miklós napján — mondotta a főispán — leomlanak köztünk a vallási, társadalmi, faji és egyéb sorompók és a tiszteletnek és szeretetnek mindnyájunkat egybefogó áhitatával tekintünk Buda vára felé, amelynek várfokán egy markáns arcélü férfi kutatja Kelet és Nyugat messze tájait. Ez a férfi mindnyájunk büszkesége, a mi legfőbb urunk, vitéz Nagybányai Horthy Miklós. Előtte hódolunk ma, Őt köszöntjük és Neki teszünk ismételten ünnepi esküvel hűségfogadalmat.

*

A volt haditengerészek „Árpád" szegedi helyicsoportja méltó keretek között emlékezett meg Miklós napján a Magyar Haditengerészeti Egyesület legfőbb védnökének, a Kormányzó Úr ő főméltóságának névünnepéről. A szegedi-rókusi iskolában elhelyezett sebesült honvédek között 180 sebesültnek Mikulás-csomagokat osztottak ki. Az ünnepség az egyik emeleti tágas, fűtött folyosón valamennyi fennjáró sebesült tiszt és honvéd előtt a hagyományos tengerész szokás szerint az árboc-zászló ünnepélyes felvonásával kezdődött a Himnusz hangjai mellett. A Mikulás-csomagok kiosztását másfélórás tarka műsor előzte meg.

— **Veszprém megye közgyülése.** Veszprém megye törvényhatósági bizottsága szerdán tartotta rendes évi közgyülését Mesterházy Ferenc főispán elnöklésével. A főispán megnyitójában kegyeletes szavakkal emlékezett meg az elhunyt Esterházy László grófról és Esterházy Pál grófról, a törvényhatóság tagjairól. Ezután Kenessey Zoltán főjegyző előterjesztette az alispán javaslatát a Magyarországon nyolcszáz év óta működő ciszterciterend érdemeinek jegyzőkönyvben való megörökítéséről. A javaslatot egyhangulag elfogadták, majd Endrédy Vendel zirci apát mondott köszönetet a rendet méltató szavakért. Ezután a vármegye egy felsőházi és két felsőházi póttagot választott. Felsőházi taggá ismét Jókaihász Miklós gazdasági főtanácsost, póttagokká pedig Szabadhegyi Elemér gazdasági főtanácsost és vitéz Karcsay Béla nyugalmazott ezredest választották meg.

— **A sebészkongresszus résztvevői a Margit-szigeten.** Az orvossebészek négynapos értekezlete tartottak Budapesten, hogy megvitassák a hadisérülések uj gyógymódjait. A kongresszus résztvevői az értekezlet befejezése után látogatást tettek a margitszigeti honvédkórházban.

A polgármester rendelete a házassági kölcsönök rendezéséről

A belügyminiszter rendelete alapján a házasodási kölcsönöket a házasulandók jövőbeli lakóhelye szerint illetékes törvényhatóság első tisztviselője engedélyezi. A Budapesten kiutalásra kerülő házasodási kölcsönök ügyében a polgármester most rendeletet adott ki. Eszerint a kölcsönök engedélyezésével és nyilvántartásával kapcsolatos teendőket az Anya-, Csecsemő- és Kisdedvédelmi Intézet fogja végezni. A polgármesterhez benyujtandó kérvényben meg kell jelölni a kölcsönkért összeget, azokat a családi tűzhely megalapozásához szükséges nélkülözhetetlen szükségleteket, kiadásokat, amelyeket a házasulók önerejükből beszerezni, teljesíteni nem képesek. Meg kell jelölni a kérelmezők foglalkozását, a házasságkötés tervezett időpontját és a letelepedés helyét. Mellékelni kell a házasulók anyakönyvi kivonatát, szegénységi bizonyitványát, tisztiorvosi bizonyitványt, erkölcsi bizonyitványt arról, hogy a vőlegény katonai állitási kötelezettségének eleget tett. Előnyben részesülnek azok, akik sokgyermekes családból származnak. Érvényt kell szerezni a sokgyermekes családok támogatásának, mert ezek a családok tudják legkevésbbé kiházasitani gyermekeiket.

23.273 közalkalmazott

volt hazánkban 1870-ben, ma számuk: 200.511, tehát körülbelül tizszerese. Nagy-Magyarország hetven év előtti köztisztviselői látszámának. *Ma magának Budapestnek több alkalmazottja van, mint volt 1868-ban az akkori Nagy-Magyarországnak.*

Ijesztő számok, elképesztő adatok! De nézetünk szerint nemcsak azt bizonyitják, amire indokolásul *Magyary* Zoltán dr. egyetemi professzor, akinek most megjelent hatalmas munkáját keddi számunkban ismertette *Borbiró* Ferenc, Kassa városának volt főispánja értékes cikkében — mutat rá könyvében. Ő ezt a horribilis emelkedést azzal magyarázza, hogy *szaporodtak az ügyek, nőttek maguk a közigazgatási feladatok is és minőségükben is nagyot fejlődtek.*

Nem volt még módunkban áttanulmányozni *Magyary* Zoltán professzornak terjedelmében is impozáns (640 oldal) és bizonyára kitünő munkáját, de azután az ismertetés után, amelyet róla *Borbiró* Ferenc kitünő cikke nyujt, *igen komoly aggályaink vannak ezzel a munkával és annak az irányával szemben.* Ugy érezzük, hogy a tanár urat, amikor a magyar közigazgatás korszerü átszervezését óhajtja és hirdeti, nem hatotta át annak a magyar Géniusznak a szelleme, amely megalkotta a magyar közigazgatást és különösen a magyar vármegyei intézményt. Lehet, hogy a közigazgatásban az uj fejlődési irányok amint ő mondja, *„mélyről feltörő erők szülötte", de nem hisszük, hogy azok a reformtörekvések a magyar multból, nemzeti hagyományainkból, a magyar természetből és a magyar jellemből fakadnak.*

Magyary Zoltán bizonyára kitünő elméleti tudós, aki nagy külföldi tanulmányokat végzett, de gyakorlati tapasztalatai és jártassága a magyar közigazgatási életből nincsenek. Kultuszminisztériumi szolgálata után egyetemi tanár, majd közben a racionalizálás kormánybiztosa, de sohasem állott egy község, egy város, vagy vármegye szolgálatában és igy nem ismerhette meg sem azok életét, sem a magyar közigazgatás müködését. Ezért elfogult ő a magyar közigazgatással szemben és ezért vagyunk mi *elfogulatlanul és tárgyilagosan* bizalmatlanok az ő reforeszméi irányában. És ha ő azt tartja: lehet, hogy a parlamentáris kabinetrendszerre egy idő mulva ugy tekintünk vissza, mint az államvezetés bevált elveitől való eltérésnek egy nagyszerü, de rosszul sikerült kisérletére — mi azt mondjuk: bizonyosak vagyunk benne, hogy *a parlamentarizmus rendszere kiállotta a tüzpróbát és a magyar közigazgatás is meg fog ujhodni saját ereiéből és saját nagy magyar hagyományainak a szellemében.*

Magyar katonabravurok

Elszigetelt helyzetében tanusitott hősies bátorságával és vállalkozó szellemével tünt ki a Don-menti harcokban *Szabó* János főhadnagy. 1942 október 5-én éjfélkor öt főből álló járőrével átkelt a Donon, hogy megsemmisitse a századával szemben lévő ellenséges fészket. Vállalkozását sikeresen oldotta meg. A fészket észrevétlenül megközelitette, majd váratlan rajtaütéssel foglyulejtette annak tiszt parancsnoksága alatt álló őrségét. Alighogy a feladatot végrehajtotta, erős ellenséges járőr bukkant fel és sietett a fészek őrségének segitségére.

Szabó főhadnagy haladéktalanul felvette a harcot ezzel a járőrrel. A foglyok ezt az alkalmat felhasználva, váratlanul meg akarták támadni a honvéd járőrt, majd pedig szökést kiséreltek meg. Szabó főhadnagy azonban nem retlent meg a meglepő fordulattól, leküzdötte a foglyokat, majd pedig megsemmisitette az ellenséges járőrt is. Ennek egyik tagját sikerült foglyul is ejtenie. Mindezek után veszteség nélkül vezette vissza embereit a Don jobb partjára.

Az ellenség vesztesége a honvédek e vállalkozása során egy tiszt, négy legénységi halott, több sebesült és egy fogoly volt; Szabó főhadnagy egy gránátvetőt, két puskát és egy géppisztolyt zsákmányolva tért vissza bátran végrehajtott vállalkozásáról. (MTI)

*

Az ez évi junius eleji harcokban tüntette ki magát rendületlen bátorságával *Halwzsán* Ferenc őrvezető. 1942 junius 4-én, amikor a szovjet csapatok elkeseredetten támadták honvédeink Jeftrosnovka melletti támpontját s ez többször is gazdát cserélt, *Halwzsán* őrvezető három izben ment ellentámadásba hősiesen küzdő rajával. Utóbb, mikor egy ellenséges gránát telibe találta a honvédszakasz óvóhelyét s a szakasz még sértetlenül maradt, harcképes emberei egy másik ponton szovjet előretöréssel szálltak szembe, *Halwzsán* őrvezető maga maradt vissza az óvóhelyen fekvő sebesültek védelmezésére. Bár az ellenség egész napon át ismételt kisérleteket tett arra, hogy ezt a támaszpontot megszerezze, *Halwzsán* őrvezető minden támadását visszautasította golyószórójával. Hősiesen tartotta magát egészen este nyolc óráig, amikor is felváltották nehéz helyzetéből. *(MTI)*

*

Az önfeláldozó bajtársiasság kimagasló példáját nyujtotta Csoknay György dr. zászlós, egy tábori tüzérosztály ütegének szakaszparancsnoka. Csoknay György dr. 1942 julius 19-én egy bombatámadás alkalmával három helyen megsebesült. Sebesülését azonban nem vallotta be, hanem résztvett megsérült bajtársainak az elszállitásában. Mikor később a sulyos vérveszteségektől elgyengülve erejét vesztette és hátraszállitották, csak akkor engedte magát bekötözni, mikor már minden bajtársa orvosi segitségben részesült.

Álhír német katonák szökéséről

Berlin, december 10. (NST) Angolszász részről azt a hamis jelentést terjesztették, hogy Norvégiában a svéd határ közelében egy német katonavonatból tizennyolc német katona megszökött és igyekezett átjutni a svéd határon. A norvégiai német hatóságok alapos vizsgálatot rendeltek el e hirrel kapcsolatban és megállapitották, hogy *az teljesen légből kapott.* A Wilhelmstrasse sajtóértekezletén rámutattak arra, hogy a svéd sajtó egy része ezt a jelentést közölte, noha annak valótlansága világos volt. A német külügyminisztérium szóvivője kijelentette, hogy ez is olyan angolszász álhir volt, amilyenek a svéd sajtó egy részében még mindig hitelre találnak és a legcsekélyebb kritika nélkül elfogadják azokat.

Elsüllyesztettek egy török vitorlást

Isztanbul, december 10. (Német Távirati Iroda.) A Tan csütörtökön reggeli jelentése szerint a Hicsipoglu 170 tonnás török motoros vitorlás hajót, amely kedden Várnából Isztanbul irányába kifutott a Fekete-tengerre, szerdán 22 óra 10 perckor egy ismeretlen tengeralattjáró öt tengeri mérföldnyire a török partoktól ágyutüzzel elsüllyesztette. A legénység közül, amely Terkos mellett partot ért, több sebesült van. (MTI)

Tömegrazzia Bulgária legnagyobb vidéki városában

Szófia, december 10. (NST) A bolgár fővárosban szerdán este közölték, hogy Bulgária második legnépesebb városában, Plowdiwban (Philippepel) a szerdai nap folyamán a vásárnapi egésznapos szófiai razziához hasonló tisztogatási akciót hajtottak végre. Plowdiwban is a katonaság igénybevételével folyt a razzia és hajnali négy órától este hétig tartott. A hivatalos közlés szerint a várost meg akarták tisztitani a nemkivánatos elemektől. A razzia eredményéről még semmit sem közöltek.

Honvédkarácsony

A leventék nemes mozgalmat inditottak. Mozgalmuknak az a célja, hogy 1942 karácsonya legyen a harcoló honvédeké és hozzátartozóiké. A „Szent László Levente Egyesület" december 12-én a Magyar Müvelődés Házában hangversenyt rendez és ezen vitéz *Béldy* Alajos, az ifjuság országos vezetője intéz beszédet a magyar családokhoz a mozgalom támogatása érdekében. A leventék karácsony előtt „Karácsonyi jelképet" fognak árusitani darabonként 30 fillérért. A felülfizetőknek 10, 20 és 50 filléres emlékbélyeget adnak. A jeikképek és emlékbélyegek jövedelmét a harcoló honvédek hozzátartozói kapják.

*

A kecskeméti Vöröskereszt több mint 5000 szeretetcsomagot küld karácsonyra a keleti harctéren küzdő kecskeméti honvédeknek, 1600 csomagot pedig az üdülő kórházakban ápolt sebesültek között oszt szét. Kecskeméten egyébként most tartották a második füsttelen napot, amelynek eredménye 250.000 cigaretta és nagymennyiségü dohány. *(MTI)*

Minden a régiben

Irta F. Rácz Kálmán

Mi is hozta ide tulajdonképpen? Reggel érkezett a városba, hogy a városi urakkal megtárgyalja az emlékmü felállitását és az első utja idevezetett. Ehhez a rettenetes idomtalan, fakószürke földszintes házhoz, melynek a hátsó udvari szobájában, nyolc esztendőn át, minden este dideregve feküdt le az örökösen nyirkos ágynemük közé. Igen — ugy látszik —, néha kikerülhetetlenek ezek a kis szinpadias helyzetek, az emlékek felelevenedésével, az elégtételeknek fenékig való kiszürcsölésével.

Fölényesen igyekezett mosolyogni, de a legszivesebben rámutatott volna a házra, egy megindultságot leplező suta kézmozdulat kiséretében... Ime, ez az a ház, ahonnan tiz évvel ezelőtt egy gyatra érettségi bizonyitványnyal a zsebemben, nekivágtam az életnek. Ez az a ház, ahol minden este azzal az érzéssel feküdtem le, hogy legjobb esetben egy nappal is villannyal világitott szutykos kis hivatali szobában, legrosszabb esetben pedig a városvégi szegényházban végzem mihaszna életemet. Itt, e falak mögött kellett nap mind nap hallanom, hogy a Berecz Pista mennyivel különb nálam. Otthonülő, szorgalmas, holmijait rendben tartó, vastagételeket kedvelő és életrevaló fiatalember. Ő bezzeg megérdemli a külön falatokat, kis kapricpárnát az ágyba, Szeges bácsi érmelegitőit, sőt egy-egy használható jéger alsónemüjét is... Olga néni, Olga néni, nem látja, hogy mennyire tévedett és most itt állok a tekintetes város meghivottjaként, én, a hires szobrászmüvész és be akarok valamit hajtani, talán valamicske megbánást, egy centiméternyi főhajtást. Mert, mert magával, magukkal szemben is kissé hitelezőnek érzem magam, aki, ha nem is többet, de sok-sok filléres tételt előlegezett, most már minden tekintetben igazolt multjából...

Remegett a keze, amikor belépett a házba. Belül minden a régiben. A homályos kapumélyedés faburkolatu padlója helyenként most is recsegett és nyikorgott, mint annak idején, sok esztendővel ezelőtt. A korhadt fapadlónak a hangját is, mintha mindig nyügös, sőt ellenséges tiltakozásnak vélte volna cselekedeteivel és mulasztásaival szemben. És most hallja e régi hangokat a padló repedései közül és látja az esőverte, töredezett szőnyegporolót, a leándert a konyhabejárat előtt. Ó, a leándert. Olga néni büszkeségét, perpatvarainak állandóan bánatos tárgyát... Miért nem tud vigyázni — Gazsi —, mert boltbiztos, hogy maga nem vigyázott, amikor elment mellette és most seperhetem össze a leveleit. Nem is tudom, mi lesz magából, csak szegény szüleit sajnálom, hogy annyit költenek magára...

Kopogására a régi hang válaszolt.

Olga néni könyökig felgyürközve, tésztát gyurt az évtizedes ételszaggoktól terhes levegőjü konyhában.

— Né csak, né...! — kiáltott fel megrebbenve a hajlotthátu, simára fésült, őszhaju öregasszony és lisztporos kezeit a kötényébe törölte — A Gazsi, hát magát mi jó hozta mifelénk...? Letörölte a lábát, kedves...?

Kis ijedtség nyilalt belé. Nem, nem törölte le a lábát, a csuda vigye el, hogy erre a tiszles müveletre, azóta sem tudott rákapni. Mint régente, most is, rossz lelkiismerettel válaszolt a számonkérésre:

— Hogyne, hogyne, letöröltem, Olga néni... Node, kedves Olga néni, maga igazán nem változott semmit.

Végre kezet fogtak. Olga néni leültette vendégét az alacsony konyhaszékre.

— Hát bizony, nem változott itt semmi, minálunk. — kezdte Olga néni, enyhén rendreutasitó hangon. — Nálunk bizony, minden a régiben... Látja, grizes metéltet gyurok, péntek van és a Pista — különben is nagyon szereti a grizest, nem ugy, mint maga, aki mindig otthagyta a tányérján...

— Hogyan, Olga néni...? A Pista még mindig itt lakik?

Olga néni csuparánc arca, madár csőréhez hasonló orra szigoruan megnyult.

— Hát persze, hogy itt lakik. Hol is lakhatna máshol? Még a kosztpénzét is felemelte. Hát nem tud arról, hogy a Pista a postához került? Ó, a Pista nagyon derék ember, sokra viszi, két-három esztendő és osztályfőnök is lehet... Én mindig is megmondtam róla. Hát magával — lelkecském — mi vani Mi jó hozta mifelénk?

Vagyont adott volna azért, ha most büszkén kijelenthetné: kinevezték osztályvezetőnek a postához, lám, mégis csak lepipálta a Berecz Pistát.

— A városházán van dlgom, Olga néni —, rebegte szinte szégyenkezve — Egy emlékmü felállitását bizták reám. Én ugyanis szobrász vagyok, szobrászmüvész.

— No, hiszen magának is megjöhetett volna az esze. — csapott le Olga néni, jótékony nehezteléssel — Hiába mondtam magának, hogy egy jó nyugdijas állás, az az igazi... Hát, Istenem, ki mint vet, ugy arat. Látja, az én Pistám már odáig jutott, hogy nősülésre is gondolhat...

A megjegyzésre felkapta a fejét.

— Azt tudja-e, Olga néni... — kezdte megfontoltan, kis kárörömmel, hogy ebben az esetben, az ő kezében van az adu. Szóval, Olga néni, én már három esztendeje, hogy nős vagyok. Kis fiam is van...

Az öregasszony lemondóan legyintett:

— Hát azt mindig tudtam, hogy könnyelmü természet, rávall magára, Gazsi. És még gyerek is hozzá... Látja, azért van ez a temérdek baj az emberek között, mert meggondolatlanul cselekszenek és másokat is magukkal visznek a hinárba. Ugy-e, nem haragszik, — Gazsi —, de ami a szivemen, az a számon is. Mindig is ilyen voltam, dehát hiába beszélitem a maga fejével...

Fanyarul elmosolyodott. Felállt. Még át is kell öltözködnie a városházi fogadáshoz. Az egész ügy, az emlékmü felállitásával, a városi urakkal, e pillanatban jól kitervelt szélhámosságnak tünt fel előtte. De most már végig kell csinálnia a szemfényvesztést, ha már nem sikerült a postához kerülnie, megbecsült nyugdijas állásba.

— Hát meg sem várja Pistát? — csóválta a fejét szemrehányóan Olga néni —. Megmutathatná magának a fehérneműit. Tucat ing, tucat zokni... Három rend ruha, egy szép fekete is, amelyben majd esküdni fog, a drágám... Bizony, a megboldogult uram aranyóráját kapja nászajándékul, ő még nem is tudja. De nehogy kilocsogja, ha vélelenül összetalálkoznak. Aztán, ha kifele megy — Gazsi —, vigyázzon a leánderre. Szeretném, ha egyszer magáról is jó hirt kapnánk... Vigyázzon a leánderre...!

Összehuzott nyakkal, vigyázva ment végig a szük udvaron, tisztes távolságban a bánatos levelü leándertől. Talpa alatt nyikorgott a faburkolatu padló. Meg-megrezzent büntudattal hagyta el a házat, mint esztendőkkel ezelőtt, amikor reggeli kávéjáról a tejpillét a tányérra pöccentette, s amiért Olga néni mindig korholta, hogy nem becsüli meg az Isten ajándékát. És általában, amiért olyan mihaszna teremtés, aki csak bánatot okoz a szüleinek és gondot, nagyon sok gondot a derék Olga néninek.

Súlyos ellentétek az angolszáz közvéleményben Darlan szerepeltetése miatt

Stockholm, december 10. *(NST)* Az angol alsóház szerdai ülésén ismét megnyilvánult a Darlannal szemben Angliában mutatkozó bizalmatlanság. Az egyik képviselő azt a kérdést intézte a kormányhoz, vajjon *biztos-e abban, hogy a Darlannal való együttműködés következtében nem jutnak-e el fontos hírek az ellenséghez.* Eden válaszában kijelentette, hogy ebben a kérdésben a helyi katonai hatóságok illetékesek, s azok az ő tudomása szerint megtették a szükséges intézkedéseket.

Washingtoni értesülés szerint Hull amerikai külügyminiszter kijelentette, hogy *a Darlannal kötött megállapodás lehetővé tette, hogy a szövetségesek két hónappal előbb hajtsák végre az északafrikai partraszállást, mint ahogyan eredetileg tervezték.*

Hull a továbbiakban ugy nyilatkozott, hogy az Egyesült Államok *nem engedik meg Darlannak olyan kormány uralomrajuttatását Franciaországban a háboru után, amely kivánságaiknak nem felelne meg.* Ezt az utóbbi nyilatkozatot arra irányuló kisérletnek tartják, hogy a Darlan miatt Angliával kitört nézeteltérést az amerikai külügyminiszter igyekezett tompitani.

A Times diplomáciai munkatársa — mint az angol hirszolgálat jelenti — megállapitja, hogy a Darlan helyzete miatt támadt *nyugtalanság olyan mértékben növekszik, amilyen mértékben Darlan ujabb hatalmat és előjogokat szerez magának.* Az alsóházban a legtöbb kérdés arra vonatkozott, hogy mi történt Darlan első „ideiglenes és helyijellegű kinevezése" óta. A képviselők mindenekelőtt azt szerették volna tudni, *mit jelent az, hogy „ideiglenes" és vajjon Darlan mostani „állásában" megköveteli-e a világ minden országában lévő francia nagykövetektől hatalma elismerését.*

Az angol hirszolgálat jelentése szerint a News Chronicle is birálja a Darlannal kötött megegyezéseket. A lap különösen azt kifogásolja, hogy Darlan „mint a francia gyarmatbirodalom uj államfőjét helyezték állásába" és hangsulyozza, hogy a Darlannal kötött megállapodások az egész világon nagy ellenszenvet váltottak ki és véleménykülönbségre vezettek Anglia és az Egyesült Államok között.

Churchill nyilatkozatának előestéjén, amelyet az alsóház titkos ülésén tesz meg, a bejelentés szerint, a felsőházban *Flibank* viscount az eddig legélesebb támadást intézte Darlan ellen. Azt követelte a kormánytól, hogy *adjon biztositékot arranézve, hogy Darlannal mindenféle együttműködést elutasit* és követelni fogja a francia északafrikai főbiztosi állás megszüntetését.

Washington, december 10. *(NST)* Roosevelt elnök a csendesóceáni haditanács szerdai ülésén hosszabb beszédet mondott és a Darlanügyben keletkezett angol-amerikai politikai ellentétek tisztázása mellett foglalt állást. Az ülés után *Nash* ujzélandi nagykövet kijelentette, hogy Roosevelt elnök hozzájárult a nehézségek elháritása érdekében hozott intézkedésekhez. Roosevelt elnök ismételten hangoztatta, hogy Darlan kinevezése Eisenhower által semmi más átmeneti katonai megállapodásnál.

Newyork, december 10. *(Bud. Tud.)* A Newyork Herald Tribune éles hangon birálja Darlannak Észak-Afrikában való jelenlétét és megjegyzi, hogy Amerika szövetségeseinek tisztában kell lenniök azzal, hogy Darlan jelenlegi szerepe ugyanolyan nagy megdöbbenést keltett az Egyesült Államokban, mint a többi országban.

Zürich, december 10. *(Bud Tud.)* Algiri jelentés szerint Darlan rendeletet irt alá, amelyben Francia Észak-Afrikában lévő valamennyi német állampolgárt kötelez arra hogy haladéktalanul jelentkezzen irataival a helyi rendőri hatóságoknál.

Ugyane közlés szerint Algéria és Tunisz határvidékén letartóztattak kétszáz embert, akiket a tengelyhatalmakhoz tartozónak tekintenek.

Budapesten igy toborozzák a nőket

Értekezlet volt báró *Karg* Györgynénél, a Női Önkéntes Honvédelmi Munkaszervezet propaganda osztályvezetőjénél, hogy a sajtót tájékoztassák a jövő héten meginduló toborzási munkáról. Öt kerületben kezdik meg a szervezést a vezetők, számszerint ezer-nyolcszázan, Budapest területén. Önkéntes jelentkezést várnak továbbra is, hiszen a lelkesedés idáig is rendkivüli volt. A jelentkező nőket a legegyszerübb ipari munkától kezdve a finom mechanikáig, gépkocsivezetésig, posta- és rádiókezelésig mindenre kitanitják, hogy helyüket idehaza bármely poszton megállhassák. Minden asszonyt és leányt személyesen keressenek fel s megkérdik, dolgozna-e, mire érez hajlamot, tehetséget magában. A munka fizetett munka lesz, hiszen kenyérkereső kéz hiányát pótolja eseleg és nem is lehet ingyen kivánni.

A kisgyermekes vagy sokgyermekes anyákat, családok támaszait természetesen fel sem szólitják jelentkezésre, a hivatásszerüen dolgozó nőket egyelőre nem. Az I., II., IV., XII. kerületben és egy külvárosban indul meg a munka, az utóbbiban Primor Simor Elekné vezetésével A kerületek vezetőségén belül háztömb-parancsnokok lesznek, akik a reájuk bizott kis városrész ügyeivel egészen a háboru végéig hüen törődnek.

Az *Ujság* munkatársa beszélt *Podhorszky* Györgyné *Ugron* Máriával, az I. kerület vezetőjével, ki ifj. Hornyánszkynéval, Putty Gézánéval, báró Rudnyánszkynéval, gróf Széchenyi-Erdődy Miklósnéval, Ripka Ferencnével dolgozik együtt kerületében.

— A cél végeredményben — mondotta — helyettesiteni a bevonult apát, fiut, testvért, családtagot a munkapadnál, iróasztalnál, laboratóriumokban, gyárban, műtőasztalnál és katedrán. Ki ne állna önként és szivesen vállalt kötelességteljesitéssel helyükbe, ha kell, mint a lány, a nő, az asszony vagy az édesanya, aki vér szerint is hozzájuk tartozik!

Márton Lajos gyüjteményes kiállitása

Márton Lajos az ország legnépszerübb és bizonyára legismertebb rajzoló müvésze. Közönsége az ifjuság, annak gyermeki és serdülőkori része s minthogy Márton Lajos rajzolói müködése évtizedekre nyulik vissza: az egykori gyermekekből és ifjakból fejlett, meglett férfiak, apák és nagyapák is. A „Zászlónk" cimü ifjusági folyóiratnak rajzolta ötletes és kedves illusztrációit Márton: innen nagy és benső ismeretsége az ország ifjuságával.

Kedveltsége és népszerüsége érthető, mert Márton ritka szerencsés ösztönnel tud rajzain a gyermek és az ifju képzeletvilágába és élményértékelésébe belehelyezkedni. Rajzai tetszetősek, de amellett meggyőzők is, mert Márton jól ismeri az emberi alakot és biztos szemmel tudja mozdulatait papirosra rögziteni. Valami vonzó játsziság is van rajzaiban, az ember érzi, hogy kedvvel időzik az ifjuság világában, hogy otthon és jól érzi magát benne. Művészeti tekintetben tollrajzai jelentik a magasabb szintet. Kár, hogy beéri a rajzzal és meg sem kisérli, hogy valamelyik grafikai eljárással — a fametszetre gondolunk elsősorban — maga tegye sokszoritásra alkalmassá rajzait.

A rajzoló és illusztrátor szomszédságában egy második Márton Lajos is él: a festő Márton. Az utóbbi években ez a második Márton Lajos igen komoly festői feladatokat oldott meg, olyanokat, amelyeket a festés birodalmában a legnehezebbek között szokás emlegetni. Templomfalakat boritott be szines ábrázolásaival. Néhányuknak szines vázlatát be is mutatja most megnyilt kiállitásán, amelyet a „Müterem" Kossuth Lajos-utcai szalonjában rendezett. A Máriabesnyői kegyhely ferences templomába készültek ezek a falfestményei. A kicsiny méretü besnyői vázlatoknál beszédesebbek az abasári templomba festett faliképeinek rajzos kartonjai. A négy evangelista alakját rajzolta meg rajtuk Márton, négy kifejező, jól jellemzett fejet.

A monumentálist kereső munkáinak szomszédságában más festményei is vannak. Legnagyobb igényü és legsikerültebb is közöttük az a festménye, amely Pacelli biboros, a jelenlegi XII. Pius pápa budapesti bevonulását és fogadását ábrázolja mozgalmas jelenetben, a fogadáson résztvett számos közéleti férfiu jól sikerült arcképével.

(e. a.)

Érdekes felsőházi tagválasztásra készül a mágnásvilág

A jelölőbizottság összeállitotta a megválasztandók névsorát

A főrangu családok tagjai a törvény értelmében bizonyos számu tagot választanak maguk közül a felsőházba. Az év végén a tagok egy részének mandátuma lejár és ezért uj tagokat kell választani. A tagválasztást szombaton délelőtt tartják meg és ekkor 25 rendes és 44 póttagot választanak.

főrangu családok szavazásra jogosult tagjainak névsorát a felsőház igazolóbizottsága összeállitotta s e tagok között már napok óta megindult a mozgalom a választásra vonatkozóan. Csütörtökön délelőtt ½12 órakor körülbelül 80 mágnás jött össze bizalmas megbeszélésre a felsőház elnöki tanácstermében, hogy előkészitse a választást. A cél ugyanis az, hogy lehetőleg kerüljék a bonyodalmakat és egyhanguan válasszák meg a huszonöt uj főrendiházból származó felsőházi tagot. A mágnások csütörtöki értekezletén rövid tanácskozás után ugy határoztak, hogy jelölőbizottságot küldenek ki, amely azután pénteken beszámol az értekezletnek, illetve elébe terjesztik az általa összeállitott névsort.

A jelölőbizottság *Károlyi* Gyula gróf elnöklésével a következőkből állott: *Jankovich Bésán* József gróf, *Khuen-Héderváry* Károly gróf, *Zichy* János gróf, *Apponyi* György gróf, *Radvánszky* Albert báró, *Csekonics* Iván gróf, *Erdődy* Rudolf gróf, *Szapáry* Lajos gróf és *Prónay* György báró.

A jelölőbizottság összeállitotta a névsort és ugy határozott, hogy a következők megválasztását javasolja:

Apponyi Károly gróf, *Bethlen* Pál gróf, *Cziráky* József gróf, *Nemes* János gróf, *Pallavicini* Alfonz gróf, *Pálffy* Géza gróf, *Prónay* Gábor báró, *Somssich* Gyula gróf, *Somssich* László gróf, *Széchenyi* Domokos gróf, *Vécsey* Miklós báró, *Wenckheim* József gróf, *Zichy* György gróf, *Sigray* Antal gróf, *Pallavicini* György őrgróf, *Hunyady* Imre gróf, *Odescalchi* Károly herceg, *Dessewffy* Aurél gróf, *Wesselényi* István báró, *Degenfeld-Schomburg* Miklós gróf, *Kemény* János báró, *Batthyány-Strattman* László herceg, *Kálnoky* Sándor gróf és *Csekonics* Sándor gróf.

Szó van arról, hogy *Pongrácz* Jenő grófot, *Khuen-Héderváry* Sándor grófot és *Péchy* Manót legközelebb örökösjogu felsőházi tagokká nevezik ki.

Uj felsőházi tagok

Több törvényhatóság már megválasztotta uj felsőházi tagjait. Így a többi között megválasztotta:

Szatmárnémeti város törvényhatósága *Kiss* Bertalan dr. református lelkészt,

Sopron megye törvényhatósági bizottsága *Rupprecht* Antal sajtoskáli földbirtokost, a Felsődunántuli Mezőgazdasági Kamara alelnökét, póttagoknak *Polgár* Aladár egyedi esperesplébánost és *Marinczer* Jenő csornai gyógyszerészt,

Esztergom megye törvényhatósága *Schmidt* Sándor dr. bányaügyi főtanácsost, póttaggá *Revicky* Elemér nyugalmazott alispánt.

Vas megye kisgyülése *Mikola* Sándor ny. tankerületi kir. főigazgató, a Magyar Tudományos Akadémia tagja megválasztását hozta javaslatba Ujból jelölték felsőházi tagul *Bezerédj* István földbirtokost, akinek mandátuma ez év végével lejár.

Értesülésünk szerint *Szolnok megye ifj. Horthy Miklóst, Zala megye Zadravecz István volt tábori püspököt és Somssich Antal grófot, Tolna megye Schell József bárót, Somogy megye Hopos József grófot, Abauj megye Patay Simont, Zombor városa Magassy Lászlót választja meg felsőházi tagjául.*

A főváros közgyülése december 18-án, pénteken délután négy felsőházi rendes tagot és hét póttagot választ.

A miniszterelnök tanácskozása

Kállay Miklós miniszterelnök csütörtök délelőtt hosszabb megbeszélést folytatott *Szász* Lajos közélelmezési miniszterrel és *Jurcsek* Béla államtitkárral. A megbeszélésen közélelmezési kérdéseket tárgyaltak.

Koronaőrválasztás

Csütörtökön az országgyülés mindkét házában bejelentették, hogy a két Ház december 18-án délelőtt 10 órakor együttes ülést tart, amelyen megválasztják az uj koronaőrt. Minthogy a két koronaőr közül régi szokás szerint az egyik mindig katolikus, a másik protestáns vallásu, *Perényi* Zsigmond báró, a jelenlegi egyik koronaőr pedig katolikus, most protestáns férfiut választanak meg második koronaőrré. A törvény értelmében az országgyülés három jelölt közül választ, valószinü azonban, hogy ezuttal a választás egyhangu lesz. Politikai körökben már beszélnek is arról a politikai és protestáns egyházi világban nagy tekintélynek örvendő férfiuról, akire a választás majd esik. Az uj koronaőr megválasztása után nyomban leteszi az esküt.

Rendőrségi kinevezések

A belügyminiszter *Nemere* László dr. MÁV segédtitkár, váci lakost és *Vermes* Ferenc dr. városi I. o. aljegyző szombathelyi lakost m. kir. rendőrfogalmazóvá, *Buzáth* Lajos dr. rendőrfelügyelőt, *Komarás* Károly dr. rendőrségi hivatali főtisztet, *Papp* Elemér dr. rendőrségi delektivet, *Előry* József dr. rendőrségi kezelőt, *Fodor* Frigyes dr. továbbszolgáló főhadnagy, zalaegerszegi lakost és *Révbíró* Béla dr. városi II. o. fogalmazó, nyiregyházi lakost m. kir. rendőrségédfogalmazóvá, — *Tokody* Jenő dr. hatvani, *Nagykun* János dr. kispesti, *Miklós* Béla dr., *Mester* Endre dr., *Horváth* Imre dr. és *Sasi Nagy* Lajos dr. budapesti, *Kacz* József dr. tatai, *Berenta* József dr. bajai, *Rassányi* László dr. vármegyei közigazgatási gyakornok, ib. szolgabiró, hejőkeresztúri, *Bánóczy* Zoár dr. egri, *Tary* Miklós dr. szegedi és *Vinkovits* Alajos kisegitő munkaerő, szabadkai lakost. *Szabó* Sándor dr. rendőrfelügyelőgyakornokot m. kir. rendőrfogalmazógyakornokká, és *Csik* Gyula végzett joghallgató, miskolci lakost m. kir. rendőrfelügyelőgyakornokká kinevezte.

Éjszakai betörésen értek tetten egy elzüllött artistát

Csütörtökre virradó éjszaka a Thököly-ut 29. számu házban levő *Schulz* Ferenc-féle vendéglő tulajdonosa hangos kutyaugatásra ébredt. Kiment az udvarra, hogy megnézze, ki járkál ott, észrevette, hogy az ivóba vezető udvar felőli ajtó nyitva van. Felkeltette a csapost, azzal együtt bement a söntésbe, ahol tettenértek egy fiatalembert, amint éppen *a vendégő telefonkészülékének perselyét üritette ki,* zsebébe rakva a huszfilléreseket. Rendőrt hivtak, kiderült, hogy a tettenért betörő *Kós* Márton 19 éves elzüllött volt artistanövendék.

Megmotozásakor 103 darab huszfillérest találtak nála, melyeket a telefonperselyből szedett ki, azonkivül *két rud félkilós szalámit és kétkilós kenyeret csomagolt össze a vendéglő betörője* Nyomban bevitték a főkapitányságra, ahol *Demeter* János rendőrtanácsos előtt beismerő vallomást tett. Elmondta, hogy hónapok óta nincs állása és éjszakánként a régi loversenytéren csavargott ottani barátaitól kapta a tippet, hogy a Schulz-vendéglőbe törjön be, ahol nagymenynyiségü élelmiszert és pénzt is találhat. Miután *a betörés az elsötétítés ideje alatt történt,* Kós Mártont minden valószinüség szerint *rögtönitélő biróság* elé állitják.

Évek-napok

December 11

Az emberiség egyik jótevője, Koch Róbert született kilencvenkilenc évvel ezelőtt ezen a napon. Ő az, ki felfedezte a tuberkulózis bacillusát és megtalálta a gümőkórt néha gyógyitó, de reakciójával a gümőkóros fertőzöttség korai szakát megállapitani tudó tuberkulint is. Kerületi orvos, Kreisphysikus volt Wollsteinban, de szabadidejében bakteriológiai tanulmányainak élt. Igy követték egymást legjelentékenyebb fölfedezései: a baktériumnak különválasztása s tiszta tenyészete, majd 1882-ben a gümőkór bacillusának, két évvel utóbb pedig Indiában a kolera kórokozójának a kommabacillusnak felfedezése. Az első világháboru alatt az ő előirása szerint így fékezhették meg a többször behurcolt kolerát. Ő alapitotta meg a vérhas, a tifusz és a trachoma elleni védekezést is. Dél-Afrikában megtalálta a védelezés módját a marhapestis ellen, utóbb ugyancsak Afrikában, megtalálta az álomkór okozóját s a gyógyitószerét is. Életének munkájáért otthon százezer márka tiszteletdijjal, egyetemi tanársággal tisztelték meg, 1905 ben pedig megkapta az orvosi Nobel-dijat. Hatvanhétéves korában halt meg.

— **Uj nyiregyházi vitézek.** A Kormányzó Ur a nyiregyházi 4. huszárezrednek a mostani világháboruban kitüntetett három hősét: Erdei Sándor törzsőrmestert, Bodrogi Lajos és Maczkó József őrmestereket felvette a Vitézi Rendbe. Az uj vitézek Nyiregyházán, a Vitézi Szék diszértekezletén tették le az esküt. (MTI)

— **Adomány.** E. O. tiz pengőt adományozott a Nyomorék Gyermekek Otthonának.

— **Magyar rádió Charkovban.** A *Tábori Ujság* és a *Keleti Front Tábori Ujság* uj számai szines beszámolókat közölnek a harcterek eseményeiről és közlik a charkovi rádió magyar adásának időpontját. A rádió délelőtt 8-tól fél 9-ig, 10-től 11-ig sugároz magyar müsort, hireket pedig reggel 8 óra 5 perckor közvetit.

— **Ledochovszki páter állapota válságos.** Vatikánvárosból jelentik: Ledochovszki Vladimir páter jezsuita rendfőnök egészségi állapotában csütörtök délig nem történt változás. A táplálkozási lehetőség teljes hiányában a beteg állandóan veszit fizikai erejéből.

— **Kivégzés Egerben.** Az egri törvényszék rögtönitélő tanácsa a légvédelmi elsötétités ideje alatt elkövetett lopás büntette miatt *Tóth* Lajos hatvani vasutast halára itélte. A halálos itéletet szerdán délben végrehajtották.

— **Izraelita istentiszteletek.** A pesti izr. hitközség templomaiban: Péntek este: az összes templomokban 4 órakor; szombat reggel Nagyfuvaros-utcában 7.15, a többi templomokban 7 órakor; este: az összes templomokban 4.35 órakor. — A budai izr. hitközség templomaiban: péntek este 3.30, szombat reggel 7, este 4.35 órakor. — A budapesti aut. orth. izr. hitközség Kazinczy-utcai főtemplomában: péntek este 3.55, szombat reggel 7.15, este 4.35 órakor.

Beveridge lord szociális tervének jelentőségéről

Amsterdam, december 10. (Német Távirati Iroda.) Mint az angol hirszolgálat jelenti, Beveridge szerdán a királyhoz volt hivatalos villásreggelire. Utána előadást tartott a nemzetvédelmi bizottság előtt. Ezután a társadalombiztositás szakszervezeti kongresszusának bizottsági képviselői előtt beszélt tervéről. Egyik beszédében kijelentette, hogy „semmi csalás sincs társadalombiztositó tervében". Véleménye szerint terve megvalósitható a szervezés és a pénzügyi gazdaság keretein belül. Javaslata — mondta — nem hajlik sem a szocializmus, sem a tőkés irányzat felé, hanem a „jó középuton" marad. Anglia nem engedheti meg magának azt a fényüzést, hogy bármit is elhanyagoljon, ami a szövetségesek egymásközötti egységére vezethet, s azt sem, ami lelket önthet a népbe — mondotta. (MTI)

VIZÁLLÁS

A földmivelésügyi minisztérium vizrajzi intézet jelenti:

A Duna Passauig, Pozsony—Oroszvár között, valamint Baja és Mohács között apad, másutt árad. — A Rába Szentgotthárdnál —53, a Dráva Barcsnál —132, Drávaszabolcsnál —32. — A Tisza Tiszaujlak és Vásárosnamény között és Tiszafüredtől árad, máshol apad. Igen alacsony vizállás. — A Balaton Siófoknál 18, a Velencei-tó Agárdnál 117. (MTI)